

Нотатки з конференції /

Фінансування інноваційного розвитку України: стан, проблеми та перспективи

7 листопада 2013 року на базі ДВНЗ “Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана” відбулася Міжнародна науково-практична конференція “Фінансування інноваційного розвитку України: стан, проблеми та перспективи”. Організаторами форуму виступили кафедра банківських інвестицій кредитно-економічного факультету КНЕУ імені Вадима Гетьмана (від України) та кафедра фінансів і кредиту Федерального державного освітнього закладу вищої професійної освіти “Санкт-Петербурзький державний університет сервісу і економіки” (від Росії).

On 7 November 2013, in the Vadym Hetman Kyiv National Economic University (KNEU), there was held the International scientific and practical conference “Financing of Ukraine’s innovation development: state, problems, prospects”. The Bank Investment Department of the Credit and Economics Faculty (KNEU, Ukraine) and the Finance and Credit Department of the Saint-Petersburg State University of Service and Economics (Russia) were the organizers of the forum.

Конференція працювала за такими напрямками: фінансово-кредитні важелі та інструменти стимулювання інвестиційно-інноваційного розвитку України; ресурсний потенціал фінансово-кредитних установ у забезпеченні інвестиційно-інноваційної діяльності суб’єктів господарювання;

ку економіки. На прикладах із зарубіжного досвіду, зокрема китайського, індійського та бразильського, він проілюстрував тезу: чим більше суспільство дбає про інноваційний розвиток, тим стрімкіше розвивається його реальний сектор.

Декан кредитно-економічного факультету, професор, доктор економічних наук **Михайло Діба** відзначив необхідність міжнародної співпраці на ниві банківництва та економічного розвитку в цілому. Він представив присутнім колективну монографію “Регулювання банківської діяльності в Україні та Росії в умовах глобалізації”, видану разом із російськими колегами за спільною редакцією Михайла Діби і доктора економічних наук, завідувача кафедри банківської справи Федерального державного освітнього закладу вищої професійної освіти “Російський економічний університет імені Г.В.Плеханова” **Олени Звоніві**.

До речі, про тісну співпрацю науковців КНЕУ з російськими вченими свідчить ще один спільний міжнародний науковий проект на тему “Фінансово-методичні аспекти трансформації російської освіти”. Монографію видано

разом із російськими колегами за рахунок коштів гранта Міністерства освіти і науки Російської Федерації. Її представили науковий керівник, кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри банківських інвестицій Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана **Тетяна Майорова** та кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів і кредиту Федерального державного освітнього закладу вищої професійної освіти “Санкт-Петербурзький державний університет сервісу і економіки” **Тетяна Майдан**. За успішне наукове керівництво згаданим проектом українська вчена Тетяна



Робочий момент засідання.

Майорова відзначена грамотою Федерального державного освітнього закладу вищої професійної освіти “Санкт-Петербурзький державний університет сервісу і економіки”.

Науковий співробітник відділу економічної теорії ДУ “Інститут економіки та прогнозування” Національної академії наук України, президент Українського товариства фінансових аналітиків **Юрій Прозоров** представив на суд колег доповідь “Процес посткризової трансформації банківської системи: від концентрації іноземного капіталу в Украї-



Неформальне спілкування в кулуарах конференції. На фото зліва направо: Михайло Савлук, Людмила Примостка, Володимир Міщенко, Майя Пуховкіна і Раїса Шевченко.

У президії конференції.

інноваційні форми та фінансові інструменти активізації інвестиційно-інноваційної діяльності; національні особливості фінансування розвитку людського капіталу в глобальному конкурентному середовищі. У роботі наукового форуму взяли участь відомі вчені і практики з України, Росії, Білорусі, Азербайджану. Вони представляли 39 вищих навчальних закладів, державні установи, приватні компанії тощо.

У вступному слові на пленарному засіданні перший проректор Київського національного економічного університету з науково-педагогічної та наукової роботи, професор, доктор економічних наук **Дмитро Лук’яненко** наголосив на актуальності внесених на розгляд конференції питань. Адже в усьому світі розвинуті країни приділяють велику увагу фінансуванню інноваційного розвит-

ні до інституціоналізації національного банківського чемпіона". Досліджуючи посткризові явища в українській економіці, вчений зупинився на конкретних пропозиціях щодо активізації процесу інноваційного розвитку держави. Про те, як на практиці реалізується інноваційний процес у Київській області, йшлося у виступі начальника відділу з маркетингу територій Київського обласного центру інвестицій та розвитку Державного агентства з інвестицій та управління національними проектами України **Олександра Подойнічна**.

Про європейський досвід роботи з порушеної проблематики розповів у доповіді на тему "Фінансування інноваційних проектів в Україні: досвід ЄБРР" старший менеджер департаменту енергоефективності та зміни клімату Європейського банку реконструкції та розвитку **Сергій Масличенко**. А доктор економічних наук, професор кафедри банківської справи Російського економічного університету імені Г.В.Плеханова **Наталія Наточесва** свій виступ присвятила темі "Фінансування проектів і його диспропорції за видами економічної діяльності", в якому проаналізувала особливості інноваційного розвитку економіки Росії.

Виступ завідувача кафедри банківських інвестицій економічного університету ім. В.Гетьмана **Тетяни Майорової** на тему "Сучасна парадигма фінансово-кредитного механізму активізації інвестиційного процесу" та доповідь док-

тора економічних наук, професора, директора Міжгалузевого інституту підвищення кваліфікації та перекваліфікації кадрів Полтавського університету еко-



Великий інтерес серед учасників форуму викликав збірник матеріалів міжнародної конференції.

номіки і торгівлі **Ігоря Брігченка** "Перспективи фінансування інноваційного розвитку України в умовах європейської інтеграції" стали поштовхом до жвавої дискусії з приводу економічних перспектив України в разі підписання угоди про асоціацію з Європейським Союзом. Гості з Москви і Санкт-Петербурга досить емоційно відреагували на цікаві й обґрунтовані "європейські тези" Ігоря Брігченка, котрий переконаний: Україна рано чи пізно стане повноправним членом Європейського Союзу. Зрозуміло, дискусія вийшла за наукові рамки і, здається, ніхто в залі не лишився байдужим до проблем, що нині хвилюють українське суспільство. Здавалося, росі-

ян образила категоричність окремих українських колег, але вже в обідню перерву опоненти по-товариськи дружньо продовжили розмову про наболіле.

Доповідь доктора економічних наук, завідувача кафедри фінансів і кредиту Санкт-Петербурзького державного університету сервісу і економіки **Лади Подольнянцев** "Корекція фінансування вузів з урахуванням оцінки роботодавця", а також розробка двох докторів технічних наук, професорів Санкт-Петербурзького державного університету шляхів сполучення **Петра Герасименка** та **Віталія Ізранцева** на тему "Особливості реалізації освітніх програм магістратури для забезпечення глобального конкурентного середовища в інвестиційно-інноваційній діяльності" мають вузьконауковий характер.

У цілому тематика виступів учасників конференції досить різноманітна за змістом і спрямованістю, але це не завадило промовцям сконцентрувати основний науковий інтерес навколо аналізу проблем фінансового сприяння розвитку інноваційних процесів в Україні та світі. За підсумками роботи учасники конференції ухвалили резолюцію, в якій запропонували низку заходів, спрямованих на активізацію інноваційного розвитку в Україні.

Олександр Заєць,
"Вісник НБУ".

Фото **Владислава Негребецького**.

Резолюція конференції щодо заходів, спрямованих на активізацію інноваційного розвитку в Україні

Стосовно важелів інвестиційно-інноваційної політики:

➤ розробити довгострокову стратегію розвитку країни терміном на 10–20 років на засадах сприйняття необхідності впровадження інновацій як національної ідеї та невід'ємної складової структурних перетворень на всіх ланках економічної системи;

➤ створити умови для поліпшення інвестиційного клімату в Україні й активізації інвестиційного процесу шляхом виведення витрат підприємства на інвестиції в основні фонди з-під оподаткування податком на прибуток;

➤ створити ефективний механізм оптимізації державних та ринкових інструментів впливу на інвестиційно-інноваційну діяльність шляхом формування цілісної системи державного управління інноваційним процесом на основі функцій: прогнозування, планування, організації, контролю різноспрямованих ринкових, соціальних, техніко-технологічних, фінансових, екологічних, інформаційних та інших векторів руху;

➤ узгодити грошово-кредитну та бюджетно-податкову політику із завданнями інвестиційної стратегії;

➤ стимулювати капіталовкладення в реконструкцію, оновлення і створення інфраструктури виробництва;

– забезпечити перехід від галузевих пріоритетів інноваційної стратегії до функціональних шляхом розширення національних конкурентних переваг. Для цього необхідно

забезпечити спрямування інноваційної стратегії на сприяння реалізації таких уже існуючих конкурентних переваг України:

– значний науково-технологічний потенціал, висококваліфіковані кадри, об'єкти інтелектуальної власності;

– високий рівень вищої освіти;

– реалізацію проектів, які забезпечували б зниження загального рівня витрат в економіці та розвиток інфраструктури і, таким чином, поліпшували б фінансовий стан підприємств, сприяли підвищенню платоспроможного попиту на інновації та подальшій активізації інноваційної діяльності, зокрема в галузях енергетики й транспорту.

Стосовно податкових важелів:

➤ розробити і запровадити дієвий механізм надання пільг промисловим підприємствам, які впроваджують інновації і реалізують конкурентоспроможну продукцію у пріоритетних галузях;

➤ запровадити пільгове оподаткування пріоритетних видів інноваційної діяльності, забезпечивши перехід від надання пільг за належністю до пріоритетних галузей економіки до функціонального принципу, а саме:

– звільнення від оподаткування коштів, спрямованих на підвищення кваліфікації і перепідготовку наукових кадрів (із прирівнюванням їх до інвестицій у людський капітал); коштів підприємств, спрямованих на фінансування науко-

вих досліджень (із прирівнюванням їх до інвестицій в інтелектуальний капітал);

– звільнення від оподаткування коштів комерційних банків, страхових компаній, пенсійних фондів та інших фінансових установ, які інвестують в інноваційні підприємства, диференціювання ставки податку на прибуток банків залежно від напрямів використання ресурсів шляхом її зниження в разі довгострокового кредитування високотехнологічних проектів, пільгове оподаткування прибутків від страхування інноваційних підприємств.

Стосовно бюджетних важелів:

➤ розробити бюджет розвитку на державному рівні для забезпечення цільового використання бюджетних коштів та узгодження державного і приватного інвестування;

➤ забезпечити проведення науково-технологічного аудиту державних наукових і науково-дослідних установ та організацій з метою комплексної оцінки їхнього інтелектуального капіталу, визначення технологій, досвіду і знань, що мають комерційний потенціал для підвищення ефективності бюджетного фінансування науково-технічної сфери.

Стосовно грошово-кредитних важелів:

➤ забезпечити здійснення узгодженої грошово-кредитної та валютної політики урядом і Національним банком України, збалансування державних фінансів, контрольовані інфляційні процеси, зменшення дефіциту платіжного балансу, активну участь держави у розв'язанні проблеми негативно класифікованих кредитів;

➤ ужити заходів з метою збільшення кредитного потенціалу комерційних банків і заохочення їх участі в кредитуванні інноваційних проектів;

➤ активізувати діяльність фондового ринку щодо розширення кола якісних фінансових інструментів, які становлять основну частку інвестиційного портфеля, та підвищення його ліквідності для активізації процесу концентрації та перерозподілу потенційних інноваційних ресурсів;

➤ сформувані платоспроможний попит на кредитні ресурси шляхом:

– запровадження механізму державного страхування інноваційних кредитів, у тому числі кредитів, наданих малим підприємствам, що розробляють та впроваджують інноваційну високотехнологічну продукцію, діяльність яких пов'язана зі значним інвестиційним ризиком;

– надання державних гарантій комерційним банкам, які кредитують пріоритетні інноваційні проекти;

– встановлення для комерційних банків, які займаються пільговим довгостроковим кредитуванням інноваційних проектів, зниженої ставки норми обов'язкового резервування коштів;

– концентрації фінансового й інтелектуального капіталу на пріоритетних напрямках для створення Українського банку реконструкції і розвитку з метою надання цільових кредитів під інвестиційні проекти інноваційного спрямування на пільгових умовах та з майновими гарантіями їхнього цільового використання.

З метою ліквідації перешкоди між інноваційним попитом, підприємствами та кредитними ресурсами банківських установ доцільно:

➤ використовувати консорціумне кредитування для реалізації масштабних цільових програм і проектів на основі узгодження спільності економічних інтересів, рівноправ'я учасників, свободи вибору організаційної форми об'єднання й організації відносин на договірній основі. Це дасть змогу нівелювати основні протиріччя банківської системи – дефіцит сукупного банківського капіталу;

➤ розробити механізм залучення фінансових ресурсів

заощаджень населення, мобілізованих ПАТ “Державний ощадний банк України” для кредитування імпортозаміщуваних і технологічно передових виробництв з одночасним використанням системи гарантій і пільг;

➤ запровадити гнучкі форми поєднання капіталів комерційних банків та підприємств шляхом створення пайових інвестиційних фондів з метою акумуляції капіталу для реалізації інноваційних проектів;

➤ запровадити порядок створення інноваційних асоціацій як об'єднань юридичних та фізичних осіб, що беруть участь у виробництві інтелектуального продукту, здійсненні інноваційного проекту й випуску нової продукції;

➤ розробити державну систему страхування ризиків інноваційної діяльності, зокрема – спеціально створеною державною чи державно-приватною страховою компанією.

З метою забезпечення інноваційної спрямованості іноземних інвестицій необхідним є:

➤ стимулювання інноваційного розвитку вітчизняних експортоорієнтованих підприємств та компаній, котрі реалізують свої товари та послуги на внутрішньому ринку, для підвищення рівня їх фінансової стійкості й конкурентоспроможності в умовах посилення участі України у міжнародних інтеграційних процесах;

➤ зниження рівня оподаткування підприємств та компаній, які належать до пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, при перевищенні інвестиціями певного розміру або виконанні завдань здійснення інноваційної діяльності;

➤ заохочення спільного фінансування інвестиційних проектів вітчизняними та зарубіжними інвесторами з метою залучення сучасних виробничих, маркетингових, управлінських та організаційних інновацій;

➤ удосконалення організаційно-правових механізмів міжнародного трансферу технологій;

➤ підтримка створення промислово-фінансових груп зі спрямуванням їхніх ресурсів на реалізацію довгострокових інвестиційних проектів та проектів, котрі потребують значних обсягів інвестицій, за рахунок корпоративного фінансування цих проектів вітчизняними та зарубіжними суб'єктами.

Стосовно важелів розвитку людського капіталу:

➤ сприяти утвердженню дисциплін та курсів з інноваційного розвитку у навчальних закладах, доповнивши цей процес упровадженням інноваційних технологій у галузі здобуття вищої професійної освіти;

➤ забезпечити підготовку кадрів відповідно до сучасних вимог роботодавців щодо їхньої мобільності, можливості генерувати нові ідеї та рівня готовності до реалізації інновацій у межах стратегічних цілей компанії;

➤ запровадити стимули до індивідуальних інвестицій у людський капітал шляхом вирахування з бази оподаткування особистих витрат на заходи з охорони та зміцнення здоров'я, освіти для себе та членів сім'ї, виплат до фондів пенсійного та медичного страхування;

➤ регулювати пропозиції робочої сили на ринку праці, забезпечувати професійну підготовку та підвищення якості робочої сили відповідно до структурних змін, які відбуваються в економіці, вдосконалювати фінансове забезпечення політики зайнятості, зміну акцентів на користь активних статей витрат;

➤ розвивати систему професійної підготовки та перепідготовки, підвищувати кваліфікації та післядипломне навчання, популяризувати новітні знання у науковій та науково-технологічній сферах.

Докладніше зі змістом виступів учасників конференції можна ознайомитися у рубриці “Новини університету” на офіційному сайті КНЕУ ім. В.Гетьмана: <http://kneu.edu.ua>.